

Kharlamova, T. N., Gerasimov, B. I., and Zlobina, N. V. *Upravlenie zatratami na kachestvo produktsii: otechestvennyy i zarubezhnyy opyt* [Cost management on product quality: domestic and foreign experience]. Tambov: Izd-vo Tamb. gos. tekhn. un-ta, 2006.

Matveev, D. M. "Prioritetnye napravleniia ustoychivogo razvitiia agropromyshlennogo kompleksa [Priority areas for the sustainable development of agriculture]". *Avtoreferat dis. ... kand. ekon. nauk: spets.*: 08. 00. 05, 2009.

Ukrainskyi klub aharnoho biznesu. <http://www.agribusiness.kiev.ua/uk/news/ucab/20-06-2012/1340200053/>

Lukachanova, E. A. "Metodika analiza zatrat v usloviiahk nesostoiatelnosti predpriiatiia [Methodology of cost-benefit analysis in the context of enterprise insolvency]". *Vestnik SamGU*, no. 7 (2012): 63-69.

Medvedovskiy, V. V., and Nikolaeva, T. V. "Upravlinnia investytsiiami u komunalni ob'iekty na zasadakh analizu vartosti zhyttievoho tsykladu [Management of investments in utility objects on the basis of the analysis of the cost of the life cycle]". *Komunalne hospodarstvo mist*, no. 100 (2011): 45-53.

УДК 332.631.164: 658.1

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ АПК ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РАМКАХ СТРАТЕГІЇ ЕФЕКТИВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ Й ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

БОСЕНКО А. В.

УДК 332.631.164: 658.1

Босенко А. В. Удосконалення управління земельними ресурсами АПК Полтавської області в рамках стратегії ефективного господарювання й землекористування

У статті обґрунтовано, що стратегічні напрями розвитку землеустрою створюють основу для пошуку прогресивних приватних управлінських рішень, які зумовлюють збільшення віддачі від нових землеробських і технічних засобів і технологій. Сформульовано принципи раціонального землеустрою. Визначено напрями вдосконалення управління земельними ресурсами Полтавської області в рамках стратегії ефективного господарювання й землекористування. Науково обґрунтовано, що стратегія розвитку АПК Полтавської області до 2020 р. повинна передбачати розвиток галузей і організацій комплексу за принципом «продуковані зміни».

Ключові слова: АПК, землеустрій, управління, господарювання, землекористування, регіон.

Рис.: 1. **Бібл.:** 9.

Босенко Анатолій Віталійович – аспірант, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна)

УДК 332.631.164: 658.1

Bosenko A. V. Совершенствование управления земельными ресурсами АПК Полтавской области в рамках стратегии эффективного хозяйствования и землепользования

В статье обосновано, что стратегические направления развития землеустройства создают основу для поиска прогрессивных частных управленческих решений, которые определяют увеличение отдачи от новых земледельческих и технических средств и технологий. Сформулированы принципы рационального землеустройства. Определены направления совершенствования управления земельными ресурсами Полтавской области в рамках стратегии эффективного хозяйствования и землепользования. Научно обосновано, что стратегия развития АПК Полтавской области до 2020 г. должна предусматривать развитие отраслей и организаций комплекса по принципу «продуцированные изменения».

Ключевые слова: АПК, землеустройство, управление, хозяйствование, землепользование, регион.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Босенко Анатолій Віталієвич – аспірант, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, г. Ірпень, Київська обл., 08201, Україна)

UDC 332.631.164: 658.1

Bosenko A. V. Perfection of management of land resources of agro-industrial complex (AIC) of Poltava oblast within the framework of the strategy of effective management and use of land

The article proves that strategic directions of development of land management establish a basis for the search of progressive private managerial decisions, which predetermine increase of efficiency of new land and technical means and technologies. It formulates principles of rational land management. It identifies directions of perfection of management of land resources of Poltava oblast within the framework of the strategy of efficient management and use of land. It scientifically substantiates that the strategy of development of AIC of Poltava oblast till 2020 should envisage development of branches and organisations of the complex in accordance with the principle of «produced changes».

Key words: agro-industrial complex, land management, management, use of land, region.

Pic.: 1. **Bibl.:** 9.

Bosenko Anatoliy V.– Postgraduate Student, National University of State Tax Service of Ukraine (vul. Karla Marksa, 31, Irpin, Kyivska obl., 08201, Ukraine)

Базовий стратегічний орієнтир АПК Полтавської області – перехід підприємств і організацій комплексу на режим сталого розвитку на основі модернізації виробничого потенціалу, впровадження прогресивних індустріальних технологій виробництва сільськогосподарської продукції, створення умов для підвищення прибутковості аграрного виробництва, динамічного соціального розвитку сільських районів.

Поняття сталого розвитку включає: впровадження максимально стійких у природно-кліматичних умовах Полтавської області технологій виробництва сільськогосподарської продукції; зростання доходів сільськогосподарських виробників; збереження і створення нових робочих місць, підтримку і збільшення обсягів виробництва при зміні власника й репрофілюванні; підвищення якості життя та розвитку соціального середовища в сільських районах Полтавської області.

Стратегія розвитку аграрного сектора Полтавської області зовсім не містить землевпоряджувального розділу, а заходи щодо підтримки родючості унікальних ґрунтів є розпливчати, неконкретними [1, с. 19].

Враховуючи, що земля з її ґрунтовим покривом є, по суті, базовим компонентом навколишнього середовища, стратегічним ресурсом, основою життя й діяльності народів, що проживають на відповідній території, інформація про її правове положення, стан і використання вкрай необхідна для управління земельними ресурсами регіону, вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Вказана інформація може бути своєчасно отримана, перш за все, при веденні моніторингу земель у повному обсязі на різних його рівнях. Особливо важливо визнати цю роботу пріоритетною на регіональному й локальному рівнях з метою забезпечення своєчасного виявлення динаміки негативних процесів на землях, їх оцінки і прогнозу, вживання заходів з попередження й усунення наслідків; виключення, зрештою, втрат ґрунтового покриву цінних земель, відтворення яких неможливе в осяжний історичний період.

Стратегічні напрями розвитку землеустрою створюють основу для пошуку прогресивних приватних управлінських рішень, які зумовлюють збільшення віддачі від нових землеробських і технічних засобів і технологій.

Дослідженню проблем управління земельними ресурсами агропромислового комплексу приділяли увагу Б. Губський [2], О. Дацій [3], С. Кваша [4], А. Лисецький [5], Ю. Мельник [6], В. Месель-Веселяк [7], Б. Пасхавер [8], С. Пакулін [9]. Проте, враховуючи сучасний стан агропромислової сфери, багато питань залишаються невирішеними, тому їх слід розглянути детальніше.

Цілями статті є: 1) обґрунтувати тезу про те, що стратегічні напрями розвитку землеустрою створюють основу для пошуку прогресивних приватних управлінських рішень, які зумовлюють збільшення віддачі від нових землеробських і технічних засобів і технологій; 2) сформулювати принципи раціонального землеустрою; 3) виявити напрями вдосконалення управління земельними ресурсами Полтавської області в рамках стратегії ефективного господарювання й землекористування; 4) науково обґрунтувати, що стратегія розвитку АПК Полтавської області до 2020 р. повинна передбачати розвиток галузей і організацій комплексу за принципом «продуковані зміни».

Раціональний землеустрій є важливою умовою ефективного господарювання аграрних підприємств. Ця теза підтверджується аналізом його принципів, в основі яких лежать такі положення:

- ✦ продукти харчування та житло є основоположними потребами людини. Визначеність правового статусу землі грає важливу роль ув забезпеченні ефективності сільськогосподарського виробництва регіону, тобто в основному виробництва продуктів харчування, а надійна захищеність прав володіння нерухомістю, зокрема житлом, є важливим елементом забезпечення ефективності економічної політики;

- ✦ у сучасних умовах економіки інвесторам потрібна чітка і стійка формальна система, яка регулює питання землекористування й права володіння нерухомістю;
- ✦ забезпечення сталого розвитку залежить від наявності в держави, регіонів загальних повноважень щодо управління інформацією про власність на землю, її вартість і характер землекористування навіть в умовах можливої активної участі приватного сектора;
- ✦ земля та інформація про землю є ресурсами, які потрібно розвивати для забезпечення економічного зростання регіону.

Для ефективного здійснення державного управління земельними ресурсами на регіональному рівні також необхідні:

1. Економічна оцінка й детальна правова підготовка ринку землі. Для цього на рівні регіону буде потрібно завершення робіт по земельному кадастру і його моніторингу при обліку сучасних механізмів оцінки, що включають, зокрема, оцінку того, що знаходиться «над», «на» й «під» землею поверхнею. При цьому цінові шкали повинні: враховувати інтереси майбутніх власників ділянок землі й передбачувати цілі їх використання; мати пріоритети для використання землі сільськогосподарського призначення уродженцями місць, порівняно з особами, що тимчасово приїжджають на роботу з інших регіонів (що особливо важливе при експлуатації особливо цінних земель Полтавської області); враховувати і зберегти відмінність у підходах при короткостроковій і тривалій оренді землі громадянами України й зарубіжних країн; мати різні пільги при виділенні ділянок у приватне володіння і для муніципальних потреб.

2. Підготовка й ухвалення нормативно-правових актів про регулювання обороту землі в регіонах, а також ревізія чинного регіонального законодавства з метою усунення положень, що суперечать національному законодавству. Розвиток земельного законодавства повинен здійснюватися, виходячи з трьох основних напрямів у регулюванні земельних стосунків: правового регулювання земель як основного природного ресурсу (питання раціонального використання й охорони земель), об'єкта права власності (встановлення особливостей обороту земельних ділянок) і як основи життя й діяльності народів, що проживають на території України (державний контроль і державне регулювання земельних відносин).

3. Ведення моніторингу земель. Для цього необхідно підготувати проект концепції державного моніторингу земель, методичні рекомендації щодо моніторингу земель поселень, щодо ведення моніторингу земель у зонах надзвичайних ситуацій на основі комплексного застосування методів дистанційного зондування й наземного дослідження, методичні рекомендації щодо консервації та санування забруднених земель міст, рекомендації щодо автоматизованого складання велико- й середньомасштабних ґрунтових карт, технології складання карт і оцінки розвитку негативних процесів (ерозії ґрунтів, вологості, заболоченості тощо).

Досягнення позитивних змін у кількісних і якісних параметрах використання земельних ресурсів у сільсько-

му господарстві регіону пов'язане з реалізацією інноваційних інвестиційних проектів у таких основних напрямках, як землеустрій, селекція й насінництво, оновлення ґрунтообробної техніки, перехід до гумусозбережних технологій та ін., що закладають природогосподарські основи нового відтворювального економічного циклу середньохвильової динаміки, у рамках якого формуються необхідні й достатні умови для реального підвищення ефективності землекористування в регіоні.

Сучасні методи аграрного землекористування Полтавської області представляються недостатньо ефективними у зв'язку з тим, що орні землі регіону протягом тривалого періоду експлуатувалися за допомогою активного й нечітко контрольованого застосування отрутохімікатів і мінеральних добрив, використання важкої ґрунторуйнівної техніки, невиконання графіків сівозмін, закономірним наслідком яких стала втрата частини природних властивостей родючих агроєкосистем.

Недостатньо раціональна агро-еколого-економічна політика, що реалізовується на сучасному етапі в регіональному АПК і, зокрема, його рослинницьких галузях, не забезпечує належного позитивного результату, що проявляється в невисоких темпах відновлення ґрунтової родючості, повільному поширенні прогресивних технологій ґрунтообробки, недоотриманні, порівняно з наявним потенціалом, рослинницької та тваринницької продукції. Це актуалізує завдання розробки екологоорієнтованого механізму аграрного землекористування та пропозиції економічних інструментів, що забезпечують його послідовне впровадження в практику землекористування господарств Полтави.

Екологізацію процесу землекористування в сільгосп підприємствах Полтавської області необхідно визнати найважливішим напрямом її подальшого прогресу й розглядати у взаємодії декількох основних агро-економічних аспектів діяльності: стимулювання (за допомогою оптимізації інвестиційного законодавства і реалізації екологічно обґрунтованих бізнес-проектів) упровадження маловідхідних і безвідхідних технологій сільськогосподарського виробництва; нівеляція природно-кліматичної нестійкості оброблюваних сільськогосподарських рослин за допомогою активної селекційної роботи й використання новітніх агротехнічних досягнень; державна підтримка виробництва в аграрному секторі екологічно безпечної продукції та застосування ефективних технологій; упровадження в сільськогосподарську практику еколого-економічних нововведень, направлених на збереження асиміляційного потенціалу й поліпшення якості аграрних екосистем (до яких, перш за все, необхідно віднести комплекс заходів щодо захисту ґрунтового покриву від ерозії, а також оптимізацію господарського обороту земель); формування і практична реалізація ефективного організаційного механізму, що інтегрує агро-еколого-економічні пріоритети сільськогосподарського землекористування, орієнтованого на досягнення природно-адаптаційних принципів функціонування галузі і, тим самим, стимулює процеси ландшафтної організації сільських територій, формування адаптивних систем землеробства, поліпшення

якості ґрунтово-ресурсних благ, відтворення оптимальних біоіндустріальних систем ведення агропромислового виробництва.

Узагальнення широкої емпірико-фактологічної інформації та аналіз діяльності інфраструктурних підрозділів, до завдання яких входить створення сприятливих умов для поліпшення землекористування в сільському господарстві, свідчать про те, що сучасна природогосподарська інфраструктура Полтавської області недостатньо ефективна й багато в чому індиферентна до економічних і соціально-екологічних інтересів аграрного землекористування, що виражається в дублюванні економіко-правових функцій, зайвій деталізації контрольних процедур, низькій результативності моніторингу якості аграрних екосистем. У зв'язку з цим доцільна концентрація функцій земляно-господарського менеджменту в автономному організаційно-інфраструктурному підрозділі, підвідомчому адміністративно-територіальним органам державного управління й наділеному владними повноваженнями в частині використання результатів моніторингу для ухвалення управлінських рішень, що підвищують стійкість сільгоспвиробництва шляхом переходу до природно-адаптаційної моделі. Необхідно створити ефективний механізм подолання інфраструктурних дефіцитів, в основу якого покладені економічні й агро-екологічні пріоритети сільськогосподарського землекористування, орієнтовані на підвищення стійкості функціонування АПК області за допомогою впровадження біоіндустріальних систем землеробства, а також забезпечення раціональної еколого-ландшафтної організації сільських територій.

Природно-адаптаційне землеробство, реалізація принципів якого є стратегічним напрямом розвитку сучасного регіонального сільгоспвиробництва, є інтеграцією еколого-економічних, організаційно-інфраструктурних, соціальних, ландшафтно-адаптаційних, культурно-історичних, духовно-етичних, ментальних та інших природогосподарських аспектів аграрного виробництва, обумовлених необхідністю реалізації інноваційних методів освоєння ґрунтового-земельних благ, дотримання прав і обов'язків землекористувачів у процесі господарського розпорядження земляно-майновими ресурсами в рамках цивілізованих ринкових стосунків.

Полтавська область, як значний за агро-економічним потенціалом господарський суб'єкт України, одночасно відрізняється екологічно недостатньо сприятливим місцем існування. Деградація регіональних агро-екоосистем – ґрунтового-земельного потенціалу, акваторії, сільськогосподарських і лісгосподарських угідь, флори й фауни – сьогодні така, що в разі відсутності радикальних ґрунтоохоронних заходів існує загроза виникнення необоротної природогосподарської аномалії, що виключає конструктивно-поступальний соціально-економічний розвиток регіону.

В умовах Полтавської області природно-адаптаційне землеробство асоційоване, перш за все, із заходами, орієнтованими на поліпшення якості ґрунтових ресурсів, оптимізацію норм внесення живильних речовин при одночасному скороченні надходжень в орний гори-

зонт надмірних кількостей нітратів, нітриту, фосфатів, важких металів та інших сполук агрогенного походження; обов'язкове введення в сівозміни сільськогосподарських культур, що мають ґрунтовідновлювальні властивості; раціональне використання в землеробській практиці інноваційних біологічних засобів боротьби зі шкідниками та хворобами сільськогосподарських рослин.

Напрями вдосконалення управління земельними ресурсами в рамках стратегії ефективного господарювання і землекористування (СЕГІЗК) Полтавської області узагальнені й наочно представлені на *рис. 1*.

Як міра найбільшої значущості у досить складних агроекономічних умовах Полтавської області необхідне формування ефективної інфраструктури агроекологічного обслуговування, суть якої полягає в реалізації інституціоналізованими обслуговуючими структура-

ми сукупності еколого-економічних та організаційно-управлінських функцій (контроль, моніторинг стану сільгоспугідь, санкції за забруднення та ін.), направлених на раціоналізацію землекористування, що інтегрує використання природних компонентів ландшафту й діяльність господарських суб'єктів при виробництві сільськогосподарської продукції.

Стратегія розвитку АПК Полтавської області до 2020 р. повинна передбачати, на нашу думку, розвиток галузей і організацій сільського господарства за принципом «продуковані зміни».

При цьому з боку органів державної влади Полтавської області, а також органів місцевого самоврядування здійснюються цілеспрямовані й узгоджені заходи з метою стимулювання та підтримки розробки й реалізації проектів змін за напрямками:

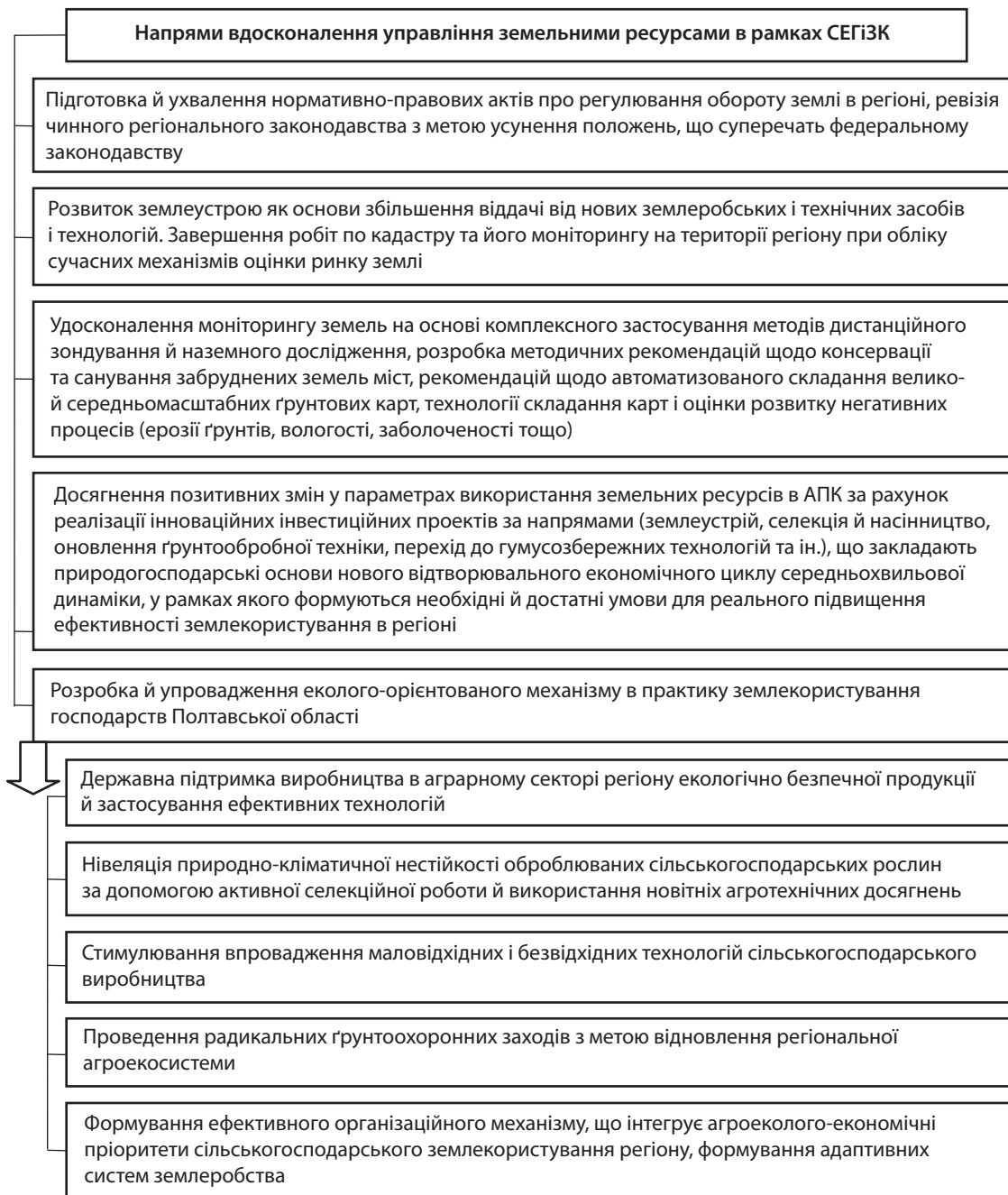

Рис. 1. Напрями вдосконалення управління земельними ресурсами Полтавської області в рамках СЕГІЗК

- ✦ упровадження нових інтенсивних, високопродуктивних, ресурсо-енергозбережних технологій у рослинництві, тваринництві й переробці сільськогосподарської продукції;
- ✦ формування нових стереотипів поведінки та професійної діяльності в організаціях АПК Полтави (зокрема шляхом інтенсивного навчання персоналу, підвищення кваліфікації та стажувань менеджерів і фахівців);
- ✦ створення нових інтегрованих і кооперованих структур, що забезпечують доступність кредитних ресурсів для сільськогосподарських виробників, а також комплексне сервісне обслуговування сільськогосподарських організацій, включаючи консалтингові послуги, забезпечення технікою, засобами захисту рослин і добривами;
- ✦ створення й розвиток дієвої та ефективної інвестиційної системи в сільському господарстві, розширення можливості залучення банківських кредитів, засобів інвесторів до АПК області.

ВИСНОВКИ

1. Для управління та стимулювання розвитку сільського господарства необхідно використовувати такі інструменти узгодження завдань та інтересів органів управління різних рівнів і господарських суб'єктів, як індикативне планування, взаємодію влади з об'єднаннями (асоціаціями, спілками) господарських суб'єктів, пошук і використання різних комунікативних майданчиків для обміну інформацією та спільних програм дій влади й бізнесу.

2. Стратегія розвитку аграрного сектора Полтавської області до 2020 р. повинна враховувати вимоги XXI століття, глобалізації, що здатні радикально змінити сьогоденний стан сільськогосподарських галузей. До таких вимог належать:

- ✦ перехід аграрного виробництва на індустріальну основу, створення спеціалізованих організацій, що ведуть свою діяльність на основі останніх досягнень НТП;
- ✦ науково-технічні та технологічні досягнення в галузі розробки й використання інформаційних технологій, що створюють можливість формування глобального ринку й високоефективних транснаціональних корпорацій;
- ✦ зміни в міжнародних відносинах, що відкривають нові перспективи глобалізації аграрних ринків, які створюють сприятливі умови для зовнішньоекономічної діяльності в певних товарних групах, країнах, але разом з тим посилюють конкуренцію на внутрішньому ринку;
- ✦ висока динаміка змін у технологіях і зміни в системі освіти, що спричиняють якісні довгострокові зміни кадрового потенціалу.

Спрямованість і зміст аграрної політики в області має повною мірою відповідати завданням і умовам глобалізації, забезпечувати отримання максимальних вигод і мінімізацію ризиків і втрат від цього політичного й економічного рішення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Босенко А. В.** Стратегія державного регулювання агропромислового комплексу / А. В. Босенко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка. Випуск 5(4). – № 10/1. Том 19. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2011. – С. 17 – 24.
2. **Губський Б. В.** Аграрний ринок / Губський Б. В. – К.: Нора-прінт, 1998. – 184 с.
3. **Дацій О. І.** Ефективність інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.02.02 / О. І. Дацій. – К., 2005. – 39 с.
4. **Кваша С. М.** Вплив світової фінансової кризи на розвиток аграрного сектора вітчизняної економіки / С. М. Кваша // Економіка АПК. – 2009. – № 5. – С. 3 – 9.
5. **Лисецький А.** Аграрний сектор України: адаптивний саморозвиток і глобальні виклики у регіональному вимірі / А. Лисецький, М. Соломко, І. Думи // Економіка України. – 2007. – № 11. – С. 57 – 69.
6. **Мельник Ю. Ф.** Агропромислове виробництво України: шляхи забезпечення інноваційного розвитку / Ю. Ф. Мельник, П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 3 – 15.
7. **Месель-Веселяк В. Я.** Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 7 – 14.
8. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку / [Б. Й. Пасхавер, О. В. Шубравська, Л. В. Молдаван та ін.]; за ред. акад. УААН Б. Й. Пасхавера – К.: НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – 2009. – 432 с.
9. **Пакулін С. Л.** Стратегія і сценарії соціально-економічного розвитку агропромислового комплексу в умовах глобалізації / С. Л. Пакулін // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 261: В 7 т. – Том II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – С. 499 – 504.

REFERENCES

- Bosenko, A. V. "Stratehiia derzhavnogo rehuliuвання ahropromyslovoho kompleksu [The strategy of State regulation of agro-industrial complex]". *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu*, no. 10/1 (2011): 17-24.
- Gubskiy, B. *Ahramyi rynek* [Agricultural market]. Kyiv: Nora-print, 1998.
- Datsiy, O. I. "Efektivnist innovatsiinoi diialnosti v ahropromyslovomu vyrobnytstvi [The effectiveness of innovation in agricultural production]". *Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ekon. nauk: spets. 08. 02. 02.*, 2005.
- Kvasha, S. M. "Vplyv svitovoi finansovoi kryzy na rozvytok aharnoho sektora vitchyznianoї ekonomiky [Impact of the global financial crisis on the development of the agricultural sector of the national economy]". *Ekonomika APK*, no. 5 (2009): 3-9.
- Lysetskiy, A., Solomko, M., and Dumy, I. "Ahrarnyi sektor Ukrainy: adaptivnyi samorozvytok i hlobalni vyklyky u rehionalnomu vymiri [The agricultural sector of Ukraine: Adaptive self development, and global challenges in the regional dimension]". *Ekonomika Ukrainy*, no. 11 (2007): 57-69.
- Melnik, Yu. F., and Sabluk, P. T. "Ahropromyslove vyrobnytstvo Ukrainy: shliakhy zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku [Agro-industrial production in Ukraine: the ways of ensuring of innovation development]". *Ekonomika APK*, no. 1 (2009): 3-15.
- Mesel-Veseliak, V. Ya. "Napriamy zabezpechennia konkurentospromozhnosti aharnoho vyrobnytstva [Directions to en-

sure the competitiveness of agricultural production]". *Ekonomika APK*, no. 10 (2009): 7-14.

Paskhaver, B. I., Shubravska, O. V., and Moldavan, L. V. ta in. *Vyklyky i shliakhy ahroprodovolchoho rozvytku* [The challenges and ways of development of the agri-food industry]. Kyiv: NAN Ukrainy; In-t ekon. ta prohozuv, 2009.

Pakulin, S. L. "Stratehiia i stsenarii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku ahropromysloвого комплексу v umovakh hlo-

balizatsii [Strategy and scenarios of socio-economic development of the agroindustrial complex in the conditions of globalization]". *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*, no. 261 (2010): 499-504.

Науковий керівник – д-р екон. наук, доцент, професор кафедри «Облік і аудит» Української державної академії залізничного транспорту (м. Харків) **О. О. Євсєєва**

УДК 631.15:631.5(477)

ОБЪЕКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ

ШЕЛУДЬКО В. М.

УДК 631.15:631.5(477)

Шелудько В. М. Об'єктивна необхідність впровадження органічного землеробства в Україні

У статті розкрито загострення агроекологічних проблем, негативні наслідки інтенсифікації землеробства, що вплинули на погіршення якості стану земель, забруднення ґрунтів і вирощеної продукції радіонуклідами, важкими металами, пестицидами. Показано об'єктивну необхідність впровадження органічного землеробства в Україні, розробки екологічно безпечних систем землеробства, які дозволяють вирощувати екологічно чисту продукцію рослинництва при прогресуючому підвищенні ґрунтової родючості. Основними складовими органічного землеробства є біологізація, ґрунтозахисне землеробство та застосування ґрунтозахисних технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Ключові слова: агроекологічні проблеми, біологізація, ґрунтозахисне землеробство, адаптивна технологія, ресурсозберігальна технологія, інтенсивна технологія, агроекологія, економічна ефективність.

Табл.: 2. **Бібл.:** 9.

Шелудько Віталій Миколайович – асистент, кафедра виробничого менеджменту та агробізнесу, Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва (Харківська обл., Харківський район, п/в «Комуніст-1», 62483, Україна)

E-mail: sheludkok@meta.ua

УДК 631.15:631.5(477)

Шелудько В. Н. Объективная необходимость внедрения органического земледелия в Украине

В статье раскрыто заострение агроэкологических проблем, негативные последствия интенсификации земледелия, которые повлияли на ухудшение качественного состояния земель, загрязнение почв и выращенной продукции радионуклидами, тяжелыми металлами, пестицидами. Показана объективная необходимость внедрения органического земледелия в Украине, разработки экологически безопасных систем земледелия, позволяющих выращивать экологически чистую продукцию растениеводства при прогрессирующем повышении почвенного плодородия. Основными составляющими органического земледелия являются биологизация, почвозащитное земледелие, применение почвозащитных технологий выращивания сельскохозяйственных культур.

Ключевые слова: агроэкологические проблемы, биологизация, почвозащитное земледелие, адаптивная технология, ресурсосберегающая технология, интенсивная технология, агроэкология, экономическая эффективность.

Табл.: 2. **Библ.:** 9.

Шелудько Віталій Николаевич – асистент, кафедра производственного менеджмента и агробізнеса, Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева (Харьковская обл., Харьковский район, п/о «Коммунист-1», 62483, Украина)

E-mail: sheludkok@meta.ua

UDC 631.15:631.5(477)

Sheludko V. N. Objective necessity of introduction of organic farming in Ukraine

The article describes sharpening agro-ecological problems, negative consequences of intensification of farming, which influenced upon worsening the quality of land, pollution of soil and grown products with radionuclides, heavy metals and pesticides. It shows an objective necessity of introduction of organic farming in Ukraine, development of ecologically safe farming systems, which allow growing ecologically pure products of plant growing with progressing increase of soil fertility. Main components of organic farming are biologisation, soil-protective farming, application of soil-protective technologies of growing agricultural products.

Key words: agro-ecological problems, biologisation, soil-protective farming, adaptive technology, resource-saving technology, intensive technology, agro-ecology, economic efficiency.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 9.

Sheludko Vitaliy N. – Assistant, Department of Production Management and Agribusiness, Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev (Kharkivska obl., Kharkivskiy rayon, p/v «Komunist-1», 62483, Ukraine)

E-mail: sheludkok@meta.ua

Бездумне ставлення до Природи взагалі й до ґрунтів зокрема, яке спостерігалось багато десятиліть у нашій країні, інтенсивні системи землеробства на базі хімізації, порушення екологічної рівноваги агроєкосистем, погіршення якості сільськогосподарської продукції, забруднення її радіонуклідами, важкими металами-канцерогенами, пестицидами, різними хімічними речовинами призвели до значної деградації ґрун-

тового покриву. У Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 2010 р. стан земельних ресурсів визначено як близький до критичного, при цьому за період проведення земельної реформи значна кількість проблем у сфері земельних відносин загострилася. Еродована третина площі ріллі, дефіцит гумусу становить 50%. Збиток від деградації ґрунтів офіційно оцінюється в